

З высокім усведамленнем сваіх задач

Справаздачна-перавыбарчы сход у партарганізацыі СП БССР

Літаратуру і беларускі перыядычны друк, выкрываць праявы нігілізма да беларускай мовы. З другога боку, задача пісьменнікаў — павышаць ідэйна-мастацкі ўзровень сваёй творчай, ствараць больш добрых, хваляючых кніг, і гэта, несумненна, будзе садзейнічаць росту папулярнасці беларускай літаратуры сярод шырокіх колаў чытачоў. Сцяпан Майхровіч і Ілья Гурскі крытыкуюць інстытуты літаратуры і мовы Акадэміі навук БССР, якія дрэнна вырашаюць многія важныя праблемы мовазнаўства і літаратуразнаўства, што адможа ўплывае на далейшае развіццё нашай нацыянальнай культуры.

Многія надзённыя пытанні літаратуры закрываюць у сваім выступленні Патрусь Броўка. — Вельмі радасна, — гаварыў ён, — што ў нас і сёлета з'явіліся добрыя творы ў драматургіі, кіно, што няма застою ні ў прозе, ні ў паэзіі. Але самазданішчаванне не гэта. Наша літаратура ў пары сталяці, але яе вылікі рост ішоў наперад. Нам трэба павышаць свой ідэйны ўзровень і майстэрства, паглыбляць ў жыццё. Беларускі народ вядзе гіганцкую работу па кожным развіццю народнай гаспадаркі, кожны дзень багаты гераічнымі працоўнымі справамі. А мы, пісьменнікі, ішо часта не паспяваем за жыццём. Вось, напрыклад, хутка закончыцца адна з валькіх будоўляў нашай рэспублікі — Васілевіцкая электрастанцыя. А што значнае напісалі мы пра яе?

П. Броўка гаворыць далей, што творчыя секцыі саюза павінны працаваць лепш. Прэзідыум праўлення саюза павінен унімаць цікавыя пытанні, больш аператыўна ўмяшчацца ў жыццё пісьменніцкай арганізацыі. Пара падумаць аб такой справе, як выданне беларускай энцыклапедыі. Добра было б арганізаваць у рэспубліцы асобнае выдавецтва мастацкай літаратуры.

Значная ўвага на партыйным сходзе была ўдзелена работе друкаваных органаў Саюза пісьменнікаў. Адзначалася, што ЦК КПБ вельмі ўвагу ўдзяляе гэтай справе. Так, сёлета павялічаны фарматы часопісаў «Полымя» і «Маладосць», пачаў выходзіць новы часопіс «Вясёлка», павялічана перыядычнасць газеты «Літаратура і мастацтва». Адзначалася, што цікавым стаў часопіс «Маладосць». У сваіх выступленнях т. А. Алесандроўч, С. Майхровіч і П. Броўка выказалі рад крытычных зауваг у адрас газеты «Літаратура і мастацтва». Газетае быў зроблены дакор, што яна друкуе многа матэрыялаў аб рабоце культасветустаноў рэспублікі і недастаткова змяшчае артыкулаў аб творчым жыцці Саюза пісьменнікаў, што на яе старонках часам паўляюцца выпадковыя матэрыялы.

Абмеркаванне справаздачнага даклада паказала, што камуністы-пісьменнікі ўсведамляюць задачы, якія пастаўлены перад імі партыяй, народам. Беларускі пісьменнікі былі, ёсць і будуць сапраўднымі памочнікамі партыі ў будаўніцтве камунізму.

У рабоце сходу прыняў удзел загадчык адрэдакцыі прапаганды і агітацыі ЦК КПБ тав. Н. А. Ханінаў.

У склад партыйнага бюро абраны П. Броўка, Я. Васілевіч (сакратар партбюро), І. Грамовіч, І. Гурскі, П. Кавалеў, А. Макаёнак, П. Панчанка, П. Пестрак, М. Ткачоў.

На сходзе адбыліся выбары партбюро і дэлегатаў у рэспубліканскі партканферэнцыю.

Усе ішо гаварылі аб неабходнасці лепш прапагандаваць мастацкую літаратуру і беларускі перыядычны друк, выкрываць праявы нігілізма да беларускай мовы. З другога боку, задача пісьменнікаў — павышаць ідэйна-мастацкі ўзровень сваёй творчай, ствараць больш добрых, хваляючых кніг, і гэта, несумненна, будзе садзейнічаць росту папулярнасці беларускай літаратуры сярод шырокіх колаў чытачоў. Сцяпан Майхровіч і Ілья Гурскі крытыкуюць інстытуты літаратуры і мовы Акадэміі навук БССР, якія дрэнна вырашаюць многія важныя праблемы мовазнаўства і літаратуразнаўства, што адможа ўплывае на далейшае развіццё нашай нацыянальнай культуры.

Многія надзённыя пытанні літаратуры закрываюць у сваім выступленні Патрусь Броўка. — Вельмі радасна, — гаварыў ён, — што ў нас і сёлета з'явіліся добрыя творы ў драматургіі, кіно, што няма застою ні ў прозе, ні ў паэзіі. Але самазданішчаванне не гэта. Наша літаратура ў пары сталяці, але яе вылікі рост ішоў наперад. Нам трэба павышаць свой ідэйны ўзровень і майстэрства, паглыбляць ў жыццё. Беларускі народ вядзе гіганцкую работу па кожным развіццю народнай гаспадаркі, кожны дзень багаты гераічнымі працоўнымі справамі. А мы, пісьменнікі, ішо часта не паспяваем за жыццём. Вось, напрыклад, хутка закончыцца адна з валькіх будоўляў нашай рэспублікі — Васілевіцкая электрастанцыя. А што значнае напісалі мы пра яе?

П. Броўка гаворыць далей, што творчыя секцыі саюза павінны працаваць лепш. Прэзідыум праўлення саюза павінен унімаць цікавыя пытанні, больш аператыўна ўмяшчацца ў жыццё пісьменніцкай арганізацыі. Пара падумаць аб такой справе, як выданне беларускай энцыклапедыі. Добра было б арганізаваць у рэспубліцы асобнае выдавецтва мастацкай літаратуры.

Значная ўвага на партыйным сходзе была ўдзелена работе друкаваных органаў Саюза пісьменнікаў. Адзначалася, што ЦК КПБ вельмі ўвагу ўдзяляе гэтай справе. Так, сёлета павялічаны фарматы часопісаў «Полымя» і «Маладосць», пачаў выходзіць новы часопіс «Вясёлка», павялічана перыядычнасць газеты «Літаратура і мастацтва». Адзначалася, што цікавым стаў часопіс «Маладосць». У сваіх выступленнях т. А. Алесандроўч, С. Майхровіч і П. Броўка выказалі рад крытычных зауваг у адрас газеты «Літаратура і мастацтва». Газетае быў зроблены дакор, што яна друкуе многа матэрыялаў аб рабоце культасветустаноў рэспублікі і недастаткова змяшчае артыкулаў аб творчым жыцці Саюза пісьменнікаў, што на яе старонках часам паўляюцца выпадковыя матэрыялы.

Абмеркаванне справаздачнага даклада паказала, што камуністы-пісьменнікі ўсведамляюць задачы, якія пастаўлены перад імі партыяй, народам. Беларускі пісьменнікі былі, ёсць і будуць сапраўднымі памочнікамі партыі ў будаўніцтве камунізму.

У рабоце сходу прыняў удзел загадчык адрэдакцыі прапаганды і агітацыі ЦК КПБ тав. Н. А. Ханінаў.

У склад партыйнага бюро абраны П. Броўка, Я. Васілевіч (сакратар партбюро), І. Грамовіч, І. Гурскі, П. Кавалеў, А. Макаёнак, П. Панчанка, П. Пестрак, М. Ткачоў.

На сходзе адбыліся выбары партбюро і дэлегатаў у рэспубліканскі партканферэнцыю.

Усе ішо гаварылі аб неабходнасці лепш прапагандаваць мастацкую літаратуру і беларускі перыядычны друк, выкрываць праявы нігілізма да беларускай мовы. З другога боку, задача пісьменнікаў — павышаць ідэйна-мастацкі ўзровень сваёй творчай, ствараць больш добрых, хваляючых кніг, і гэта, несумненна, будзе садзейнічаць росту папулярнасці беларускай літаратуры сярод шырокіх колаў чытачоў. Сцяпан Майхровіч і Ілья Гурскі крытыкуюць інстытуты літаратуры і мовы Акадэміі навук БССР, якія дрэнна вырашаюць многія важныя праблемы мовазнаўства і літаратуразнаўства, што адможа ўплывае на далейшае развіццё нашай нацыянальнай культуры.

Многія надзённыя пытанні літаратуры закрываюць у сваім выступленні Патрусь Броўка. — Вельмі радасна, — гаварыў ён, — што ў нас і сёлета з'явіліся добрыя творы ў драматургіі, кіно, што няма застою ні ў прозе, ні ў паэзіі. Але самазданішчаванне не гэта. Наша літаратура ў пары сталяці, але яе вылікі рост ішоў наперад. Нам трэба павышаць свой ідэйны ўзровень і майстэрства, паглыбляць ў жыццё. Беларускі народ вядзе гіганцкую работу па кожным развіццю народнай гаспадаркі, кожны дзень багаты гераічнымі працоўнымі справамі. А мы, пісьменнікі, ішо часта не паспяваем за жыццём. Вось, напрыклад, хутка закончыцца адна з валькіх будоўляў нашай рэспублікі — Васілевіцкая электрастанцыя. А што значнае напісалі мы пра яе?

П. Броўка гаворыць далей, што творчыя секцыі саюза павінны працаваць лепш. Прэзідыум праўлення саюза павінен унімаць цікавыя пытанні, больш аператыўна ўмяшчацца ў жыццё пісьменніцкай арганізацыі. Пара падумаць аб такой справе, як выданне беларускай энцыклапедыі. Добра было б арганізаваць у рэспубліцы асобнае выдавецтва мастацкай літаратуры.

Значная ўвага на партыйным сходзе была ўдзелена работе друкаваных органаў Саюза пісьменнікаў. Адзначалася, што ЦК КПБ вельмі ўвагу ўдзяляе гэтай справе. Так, сёлета павялічаны фарматы часопісаў «Полымя» і «Маладосць», пачаў выходзіць новы часопіс «Вясёлка», павялічана перыядычнасць газеты «Літаратура і мастацтва». Адзначалася, што цікавым стаў часопіс «Маладосць». У сваіх выступленнях т. А. Алесандроўч, С. Майхровіч і П. Броўка выказалі рад крытычных зауваг у адрас газеты «Літаратура і мастацтва». Газетае быў зроблены дакор, што яна друкуе многа матэрыялаў аб рабоце культасветустаноў рэспублікі і недастаткова змяшчае артыкулаў аб творчым жыцці Саюза пісьменнікаў, што на яе старонках часам паўляюцца выпадковыя матэрыялы.

Абмеркаванне справаздачнага даклада паказала, што камуністы-пісьменнікі ўсведамляюць задачы, якія пастаўлены перад імі партыяй, народам. Беларускі пісьменнікі былі, ёсць і будуць сапраўднымі памочнікамі партыі ў будаўніцтве камунізму.

У рабоце сходу прыняў удзел загадчык адрэдакцыі прапаганды і агітацыі ЦК КПБ тав. Н. А. Ханінаў.

У склад партыйнага бюро абраны П. Броўка, Я. Васілевіч (сакратар партбюро), І. Грамовіч, І. Гурскі, П. Кавалеў, А. Макаёнак, П. Панчанка, П. Пестрак, М. Ткачоў.

На сходзе адбыліся выбары партбюро і дэлегатаў у рэспубліканскі партканферэнцыю.

Разгарнулі крылы народныя таленты. Бо калі радасна жывецца, дык хочацца гэтую радасць выліць у шчырай песні. Несці ў ёй падзяку роднай Комуністычнай партыі за росквіт Радзімы, за шчасце свайго народа.

У 1936 годзе ў нашай вёсцы быў створаны калгасны хор. Стварыла яго само жыццё, іменна дзякуючы тым валькім змянам, якія тут адбыліся.

Вось ужо тры разы наш харавы калектыў адзначаў свае юбілейныя даты: дзесяцігоддзе, пятнаццацігоддзе і, нарэшце, летась хор адзначыў 20 год свайго творчай дзейнасці. У адной з песень, складзеных удзельнікамі хору да яго дваццацігоддзя, гаворыцца:

Азначым мы творчы наш шлях пераможны і тое, што жыць мы без песні не можам. Бо песня ад сэрца шчаслівага рэшца. Бо песня самім-жа жыццём сздацца.

Акружаны клопатамі і ўвагай савецкіх і партыйных арганізацый, наш калектыў творча рос і не раз выязджаў у канцэрты ў Мінск, Гомель і іншыя гарады рэспублікі. Хор тры разы публікаваў у сталіцы нашай Радзімы — Маскве. Многа канцэртаў хор даў для калгаснікаў Рачыцкага і іншых раёнаў Гомельскай вобласці.

Хор удзельнічаў у шостым Сувенетным фестывалі моладзі і студэнтаў і заваяваў званне лаўрэата ўсесаюзнага конкурсу.

Цяпер, як і ўвесь многамільённы савецкі народ, наша Азэршына рыхтуецца да ўрачыстага свята — 40-годдзя Валькіга Кастрычніка. Яшчэ больш шчыра і самааддана працуюць зараз калгаснікі, заканчваючы апошнія палывыя работы.

А вечами, калі ў Азэршыне Успыхаюць сотні электрычных агеньчыкаў, ліцця крылатая песня. Гэта калгасны хор рыхтуе новую праграму да саракагоддзя Савецкай улады.

Назіраючы, як з кожным днём ішо лепшым і прыгажэйшым становіцца новае жыццё, мною азаловае валькіе жаданне жыць і працаваць. Наглядзчы на тое, што мне ўжо 66 год, я адчуваю, што старец у нашай краіне нельга, трэба, абавязкова трэба маладзец і жыць за яго год.

Т. К. ЛАПАННА, заслужаны дзеяч мастацтва БССР, мастакі кіраўнік Азэршынскага хору.

У К А З

Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР

Аб ганаровым знаку лаўрэата Ленінскай прэміі

1. Зацвердзіць узор ганаровага знаку лаўрэата Ленінскай прэміі.

2. Зацвердзіць апісанне ганаровага знаку лаўрэата Ленінскай прэміі.

Старшыня Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР К. ВАРШАЦЬКАУ.

Сакратар Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР М. ГЕАРГАДЗЕ.

Масква, Крэмль.

2 кастрычніка 1957 г.

Апісанне ганаровага знаку лаўрэата Ленінскай прэміі

Ганаровы знак лаўрэата Ленінскай прэміі мае форму правільнага круга дыяметрам 27 міліметраў. У цэнтры на выкавым баку знаку размешчан барэльефны малюнак В. І. Леніна ў профіль, наварнуты ў левы бок. Бакавая паверхня асновы знаку паціраваная.

На адваротным баку знаку размешчаны надпіс: «Лаўрэат Ленінскай прэміі» — у тры радкі і рыса, пад якой нарэшце нумар знаку.

Ганаровы знак лаўрэата Ленінскай прэміі

Мазды гарманіст

расцягнуў мякі сваёй «хромкі», напісану на клявішы і ўзяў першы акорд залівацкага танца. Ліцця музыка, пад яе гукі кружача маладыя пары, да самай ранняе не чуючы стомы натруджаныя за дзень ногі і рукі юнакоў і дзяўчат.

А вось палілася чароўная мелодыя песні. Павучыя гукі, то высокія і ясныя, то нізкія і густыя, пудоўна пераплітаюцца, праніваюць у самую скрытыя тэмніцы душы, нагадваюць людзям аб іх духоўнай прыгажосці.

Так думае Мікалай Патрывіч кожны раз, калі тонкімі палцамі абмацае празрыстыя гузікі новага гармоніка ў бліскачэй палуднёвай аправе. Мікалай Патрывіч — стары кантрольны майстар першай у рэспубліцы гармонікавай фабрыкі. Сам прыроджаны музыкант, ён не раз за сваё доўгае жыццё падарыў людзям многа прыемных хвілін сваёй музыцы, разам з імі адчуваў сілу яе ўздзеяння на чалавека.

Можна таму так задумана свецца цёмныя вочы гэтага майстра і бывае ён залішне прыдзірлівым, калі, прымаючы гэтую прадукцыю, прызычаченым рухам ускідае на плачо ремёнь новага музычнага інструмента і доўгі чумым вухам сама тонкія адценні гукі...

Каб удыхнуць жыццё ў простую крынічку, з якой пачынаецца вырб гармоніка, прымушчы інструмент спаляць, над ім працуюць кожны з 250 рабочых фабрыкі, пачынаючы з дрэварэадувача і канчаючы зборачным цэхам.

Тут ствараюцца гармонікі

З дня ў дзень Мікалай Патрывіч Суднін прапускае праз свае рукі дзесяткі гармонікаў. На іх ставіцца штамп: «Хромка 25x25» — і новы інструмент выходзіць у свет шукаць гаспадара — музыканта. Больш 10 тысяч гармонікаў і баянаў выпускае Маладзечанская фабрыка за паўтара года свайго існавання. І ўсім ім даў сваё апоніе «заклячэнне» Мікалай Патрывіч.

Майстар памятае, як на месцы фабрыкі была невялікая арцель, дзе таксама вырабляліся гармонікі. Дзесяткі два чалавек выпускалі галы ў гэтай арцелі інструменты, якія амаль не мелі пошты ў амагараў музыкі. Затое зараз на буйным прадпрыемстве, дзе старэйшаму майстру даручана справа па яго вопыту і ўменню, кожны рабочы за гонар лічыць быць вучнем і паслядоўнікам Мікалая Патрывіча.

Няхай гэта будзе пачатковы змены Аляксандра Маліноўскі ці лепшы майстар па наладжванню галасоў Міхаіл Гайдукеніч, слесар-рацыяналізатар Вітольд Лішко ці малады рабочы — комсамалец-станочнік Мікалай Сцяпанавіч, перадавая раскрывачку Святалана Невенглюбоўская і іншыя — усе яны разам са старэйшым майстрам укладваюць душу ў сваю справу.

Складаны і доўгі шлях праходзіць гармоніка, пакуль ён трапіць у рукі да Мікалая Патрывіча. Спачатку ў дрэварэадувачы цэх паступаюць звычайныя дошкі. На цыркулярна, фугавым і роймусым

станках іх перапрабуюць на самыя рознастайныя дэталі драўлянай корпуснай каробкі: рэзанатары, графы, рамкі для мяхоў, планкі і г. д. Найбольш важныя брускі выточваюцца з бука, які дастаўляецца з Украіны. У апошні-ж час некаторыя дэталі рабочыя сталі з поспехам змяняць беларускія гармонікі.

Калі драўляны корпус гармоніка гатоў, Мікалай Раманаў раскрывае залыны, блакітныя і шэрыя лісты пелюлоіда і пакрывае яго. Робіць ён гэта па-майстарску: не адрама-ж яго насамілы за перамайнем вонту да лямпаградскіх майстроў. У абарачным цэху ўсе дэталі — драўляныя і металічныя — збіраюцца ў адно дзале, тут-жа на грыфах умацоўваецца клявіатура.

А потым пачынаецца самая тонкая работа. У асобных кабінах над гармонікамі працуюць настройшчыкі, прымушачы кожны голас сплываць не падобным на судзення клявіш. Пасля музычны інструмент у апошні раз правераць умелыя, спрытліваваныя рукі старога кантрольнага майстра, і яго чуха, натраіраванае вуха дасць заключэнне: ці можна пасылаць гармонік весіліц і прыносіць радасць людзям.

У гэтыя дні на фабрыцы ўсе рабочыя рыхтуюцца дастойна адзначыць 40-ю гадавіну Савецкай улады. Да 7 лістапада калектыў абавязваецца вышусціць 8 тысяч

гармонікаў і 1000 баянаў.

Месца назад фабрыка перайшла адміністрацыйныя выдаткі, дало магчымасць умацаваць кадрамі адказныя вытворчыя працэсы, увесці спецыялізацыйны змен па двух кірунках: гармонікі, баяны і дзяцячыя гармонікі. А гэта значыць, што старшаму кантрольнаму майстру работы прыбыла.

Разам з іншымі спецыялістамі фабрыкі Мікалай Патрывіч у гэтыя дні прымае актыўны ўдзел у асвежэнні выпуску перагата беларускага баяна. Для тых баянаў, якія фабрыка спрабуе выпускаць з сёлетня года, усё металічныя часткі дастаўляюцца з Жытоміра. Неўзабаве ў Маладзечане будзе вырабляцца свой беларускі баян маркі «55x100-2Г». Новае ўзроўня такога музычнага інструмента распрацоўваюцца ў Ленінградзе, у канструктарска-тэхнічным бюро музычнай прамісловасці. Працягваюцца работы на фабрыцы і па асвежэнні выпуску акардыонаў.

Мікалай Патрывіч думае ішо паправаць у новым трохпярэпярковым корпусе фабрыкі, дзе будзе поўнасна наладжана канверсія вытворчасці музычных інструментаў. Магучыя прадпрыемства тады ўравае на 30 тысяч гармонікаў і 10 тысяч баянаў у год. Пакуль што спецыялісты «Белпромпраекта» вядуць практычныя работы па перабудове фабрыкі. Мікалай Патрывіч ушэўняе, што ён прыме ўдзел у масавым выпуску беларускіх баянаў.

А. ЗАЯЦ

Цяжка па-сапраўднаму аданіць сучаснае, дасканала не ведаючы мінулага.

Калі я бачу навакол квітуючыя палесткі майёй сацыялістычнай Радзімы, шчаслівае, поўнае дастатку і багатае духоўным зместам жыццё аднавяскоўцаў, міжвоі ўспываюць малюкі майго далёкага, горкага дзяцінства, малюкі непісьменнай, лапшоўнай Беларусі.

Дзяцінства — шчаслівае пара ў жыцці чалавека. Але зусім нешчаслівым было дзяцінства мужыцкіх дзяцей і ўсіх тых, хто зарабляў сабе хлеб мазольнымі рукамі.

Мая родная вёска Азэршына налічвала ў той час калі чатырох дзесяткаў накруўленых, спараных хат, з якіх кудамі звісалі саламяныя стрэхі.

Адзінай «грамадскай» устаноўай тут была карчма, куды сыходзіліся ў свята сяляне, бралі ў гаспадыні карчмы на кварца гарэзкі, а потым пачыналася вальтуна, басеснавыя спрэчкі і лабы. Цяжкая лаянка разносілася ў затхлым паветры карчмы.

Гаспадыня карчмы п'яла невялічкія дэмыя, заўсёды прыпадзеныя булачкі, якія каштавалі па аднаму грошу. Але кудылі гэтую булачку толькі хворому. І вельмі зайздросцілі мы дзіцяці, якое захарае, бо яму напэўна купіць булачку.

Апрача доўгай палатнянай сарочкі, якую падаравалі абрачкай, мы нічога не араналі.

Яшчэ і зараз з жахам успамінаюцца мне паўтара гадзі вучобы ў школе. Школа была ў нас вучоўна-прыкладная, чатырхкласная. Пастаўнік амаль ніколі не развітаўся з шырачэзай лінейкай, якую бядаўна біў сваіх выхаванцаў. Лічкі «асяда» змяняла яму імя і прозвішча вучня. Пры ўспамінах аб школе перш-наперш успываюць абразы, лаянка, цяганне за вушы, стаўленне на калені. Праўда, на маю долю менш, чым іншым, выпадала фізічных пакаранняў. Бо я быў вельмі шчыра, пакорна і старанна дзвучынка. Але пабей сярбю баячка краналі мяне.

Галоўную ролю ў школе адгравываў поп, які на грубасці не ўставаў настаўніку. Ён забіваў нашы галовы малітвамі, якія мы збіралі, не разумеючы амаль ніводнага слова. Але і гэты вучоба хутка абарвалася: у школу мяне не пусцілі, бо патрэбна было памагач маці прасці куцель, нявядчы меншых братоў і сяцёр. Маці называе мяне казала:

— Мая дачка, мы музыкі, дык з грамату хлеба не есці, а лепш сядзі дома ды прадзі патрыкі.

Шкада было назаўсёды пакідаць вучобу, але нічога не зробіш. Дажка жылося нашым бацькам. Маці ўлетку ад цяжка да цяжка даводзілася працаваць на полі, з невялікай палоскі нематчына было пракарміць сямя, патрэбна было ішо ішо працаваць да багатых, каб адрабіць тую бульбу і тое жыта, што бралася ішо вясною.

Бацька-ж, як правіла, на ўсё лета ішо на сілаў са сваімі аднавяскоўцамі — галі плыты ад вярхоўнаў Дняпра да Херсона. І амаль кожны раз хто-небудзь з плытнікаў не вяртаецца дадому. Яго самі прыносілі страшную вестку аб тым, што бацька загинуў у час перагонкі плытоў праз дняпроўскія парогі. Вельмі небяспечным для плытнікаў было гэтае месца. Кожная сям'я са страхам і трывогай чакала звароту плытнікаў дадому. А яны, дагнаўшы плыты да Херсона, назад вярталіся пехатой па бязмежных украінскіх стэпах, бо білет на чыгунычкі каштаваў тры рублі — амаль увесь іх заробак. Бацьку мы сустракалі з найвялікшай радасцю, ён заўсёды прыносіў гасцінец — аснаткі хлеба, вельмі чэрствы і сухі, але які здаваўся нам надзвычай смачным. І ішо прыносіў бацька з плытоў пудоў-

на Украіны прыслаў на імя ўзнагароджанага тэлеграму: «Пісьменнікі Савецкай Украіны сардэчна віншуюць вас з узнагароджаннем ганаровымі граматамі Вярхоўнага Савета Украінаў ССР і ад усёй душы жадваюць вам, дарэгія нашыя сябры, многа-сіль, энергіі, новых валькіх поспехаў у вашай высковарнай працы. Будзем ішо больш шчырна працаваць для далейшага ўмацавання і супрацоўніцтва нашых брацкіх літаратуры!»

Украіны прыслаў на імя ўзнагароджанага тэлеграму: «Пісьменнікі Савецкай Украіны сардэчна віншуюць вас з узнагароджаннем ганаровымі граматамі Вярхоўнага Савета Украінаў ССР і ад усёй душы жадваюць вам, дарэгія нашыя сябры, многа-сіль, энергіі, новых валькіх поспехаў у вашай высковарнай працы. Будзем ішо больш шчырна працаваць для далейшага ўмацавання і супрацоўніцтва нашых брацкіх літаратуры!»

Украіны прыслаў на імя ўзнагароджанага тэлеграму: «Пісьменнікі Савецкай Украіны сардэчна віншуюць вас з узнагароджаннем ганаровымі граматамі Вярхоўнага Савета Украінаў ССР і ад усёй душы жадваюць вам, дарэгія нашыя сябры, многа-сіль, энергіі, новых валькіх поспехаў у вашай высковарнай працы. Будзем ішо больш шчырна працаваць для далейшага ўмацавання і супрацоўніцтва нашых брацкіх літаратуры!»

Украіны прыслаў на імя ўзнагароджанага тэлеграму: «Пісьменнікі Савецкай Украіны сардэчна віншуюць вас з узнагароджаннем ганаровымі граматамі Вярхоўнага Савета Украінаў С

АГЛЯД КУЛЬТАСВЕТУСТАНОЎ РЭСПУБЛІКІ

Сельскі клуб і яго актыў

Загараліся электрычныя літары ўздоўж вуліцы вёскі Шкі. Засявіліся вокны калгасных хат. Заключыліся прадоўны дзень у калгасе. Гукі музыкі, ажыўленыя галасы, смех паршучае шчына асенняга веча. Гэта калгаснікі сельскагаспадарчай арцелі «Шлях да камунізму» Ваўкавыскага раёна Гродзенскай вобласці спяваюць у клуб.

Малады ідзе з песнямі, пажылыя калгаснікі паціху гутараць пра справы калгаса, пра тое, хто і як працуе. Клуб ветліва сустракае наведвальнікаў. Кожны знаходзіць сабе цікавы занятак. Ады слухаюць чарговую гутарку, іншыя ў бібліятэцы клуба чытаюць свежыя часопісы, кнігі, гуляюць у шахматы, шашкі. Малады ў глядзельнай зале развучае новыя песні, танцуе.

Для арганізацыі адпачынку і павышэння культурнага ўзроўню працоўных вёскі ў сельскім клубе створаны ўсе ўмовы. Тут ёсць свая стацыянарная кіноапаратура, набытая калгасам на срочкі культурфону, бібліятэка з кніжным фондам звыш чатырох тысяч таму палітычных, сельскагаспадарчых, мастацкіх і іншых кніг. Калгасны паштальён штодзённа прыносіць у клуб звыш 15 экзэмпляраў газет і часопісаў.

З крыніцы жыватворчай

Ленін не гаворыць пад бурны апладысменты адны толькі прамы, складзеныя ў асноўным з цытатаў яго твораў. Часта наведваючы вёску, ён уважліва да ўсяго прыглядаецца, вывучае, запісвае. Тут-жа, на канкрэтных прыкладах, непасрэдна на месцы ўнікаюць пытанні, на якія трэба не адказаць даваць адказы. Ленін увесь час асабіста, робіць абгульненні і прамыя рашэнні, якія паказвае само жыццё, інтарэсы народа, інтарэсы ўсёй краіны.

Ленін у спектаклі знаходзіцца не як паціўнік, бестрасны назіральнік таго, што адбываецца на сцэне, не стаіць дзесяці збоку, каб затым некалькіх раз параспаўдзіць і спыніць усё непараўменна, няправільна ўчыніў людзей, адразу паставіць усіх на правільны шлях, як гэта паказалі пры падобных акаліччаваннях у «Залле «Аўроры»». Ленін у «Вечнай крыніцы» паказан не над народам, ён паказан з народам.

Тэатрам імя Янкі Купалы пастаўлены спектакль «Вечная крыніца» Д. Зорына. Гэты спектакль, думаем, мае прынцыповае значэнне. І не толькі таго, што ў ім уважлівае вобразамі ўладзіміра Ільіча Леніна, а такія пастаўкі, якія правіла, не праходзіць бясцэнна, яны глыбока западаюць у душу, у сэрца кожнаму.

Купалавскаму тэатру не ўпершыню даводзіцца ўважліва на сваёй сцэне вобраз Ільіча. Але рабілася гэта па-рознаму, з розных творчых пазіцый. І асабліва выразна відзець гэта імя, пасля XX з'езду КПСС. Усемерна ўважлівае ролі адной асобы, і ўважлівае за кошт прыніжэння ролі народа ў гісторыю, у свай час знаходзіць адбітак і на творчасці тэатра.

Ільч знаходзіцца ў тым асяроддзі, дзе разгортваецца драма, драма, так скажаць, не прыгатыга характару, а агульнанародавага значэння. Складанае жыццё, так і ставіць яго на парадок дна пытанні, над якімі нельга не задумацца. Народ у спектаклі паказаны не маўклівай масай, а як гатоўнасцю чакае мудрага рашэння. Гэты спектакль імяна ўсёй сваёй вострай накіраваннасцю супраць такой канцэпцыі.

3 дыпламам вучылішча

Першае ўражанне было не вельмі прыемнае: у клубе накурана, на падлозе смецце—поўны беспарадак. За сталом некалькі чалавек гулялі ў «казала», гучна ляскаючы косткамі даміна.

І пажылыя хлебарабы ахвотна ўзвешчваюць у самадзейнасці. Часты госьць у клубе — калгасніца Волга Галубова. Ледзь не самы актыўны ўзвешчы хору—Рыгор Пірылюк, якому ўжо за пяцьдзесят.

Не толькі на самадзейнасць накіравана ўвага актыўна клуба. Ёсць тут і лектарская група, у якую ўважліва калгасныя актывісты, спецыялісты сельскай гаспадаркі, найбольш падрыхтаваныя камарольны. Не разей чатырох разоў у месяц у клубе чытаюцца лекцыі на самыя рознастайныя тэмы.

А ты хто такі будзеш, што распараджаешся? Я прызначаны загадчыкам клуба. А-а-а! І ты, напэўна, будзеш так працаваць, як да цябе працавалі твае папярэднікі, — сьмяяліся хлопцы.

А вечаарамі ў клуб збіраюцца хлопцы і дзяўчаты — узвешчы гурткаў мастацкай самадзейнасці. Пацянаюцца, спеўкі хору, рэпетыцыі драматычнага гуртка. Калектыву рыхтуюцца да чарговага канцэрта. А канцэрты ў клубе бываюць амаль кожную суботу. Агітбрыгада клуба выязджае ў паловочныя брыгады мясцовага калгаса імя Кірава, у суседнія сельскагаспадарчыя арцелі імя Сталіна і «Вольшавік».

Мастацкі калектыв клубу — пераважна маладыя. На рэпетыцыях можна ўбачыць рахункавою Надзею Іванюковіч, настаўніцу Ніну Кулік, калгасніцаў Петра Панасюка, Надзею Гендэль, Дзмітрыя Гендэля, Ліду Нярода і іншых.

Яны адстойвалі заваевы кастрычніка

Гэта быў чалавек незвычайнай сціпласці. У снежні 1918 года ў яго захварэў сям'я, і ён, старшыня ваенсовета, чакаў, якому фактычна належала ўся палітыка грамадзянскай і ваеннай улады ў губерні, адчуваў сябе вельмі цяжка, што вымушана працы ў гарадскім паліцэйным аддзеле чварць метра сухіх дрэў...

Станіслава Берсан

Мушніцкага (ён знаходзіўся тады ў Бабруйска), што за чытанне газеты легіянераў расстрэльваюць як большавіцкіх агітатараў. Асабіста праявіліся здольнасці Берсана ў канцы 1918 года як вайсковага і палітычнага кіраўніка, калі ён узначаліў Мінскі ваенны Совет. Жорсткую прычынаваць у барацьбе за захаванне дзяржаўнага інтарэсаў правілі Берсан на пасадзе народнага камісара дзяржаўнага кантролю на ўрадзе Літоўска-Беларускай Савецкай Рэспублікі...

Спаборніцтва паліграфістаў

Актыўна ўключыліся ў сацыялістычнае спаборніцтва за дастойную сустрэчу саракагоддзя Вялікага Кастрычніка паліграфісты Магілёўшчыны. Бабруйска гарадская друкарня імя Непадзіна (дзярхарт І. Тамашоў) з месцамі ў месцы выконвае і перавыконвае вытворчыя планы, выпускае прадукцыю толькі выдатнай якасці.

Яны адстойвалі заваевы кастрычніка

Гэта быў чалавек незвычайнай сціпласці. У снежні 1918 года ў яго захварэў сям'я, і ён, старшыня ваенсовета, чакаў, якому фактычна належала ўся палітыка грамадзянскай і ваеннай улады ў губерні, адчуваў сябе вельмі цяжка, што вымушана працы ў гарадскім паліцэйным аддзеле чварць метра сухіх дрэў...

Спаборніцтва паліграфістаў

Актыўна ўключыліся ў сацыялістычнае спаборніцтва за дастойную сустрэчу саракагоддзя Вялікага Кастрычніка паліграфісты Магілёўшчыны. Бабруйска гарадская друкарня імя Непадзіна (дзярхарт І. Тамашоў) з месцамі ў месцы выконвае і перавыконвае вытворчыя планы, выпускае прадукцыю толькі выдатнай якасці.

Яны адстойвалі заваевы кастрычніка

Гэта быў чалавек незвычайнай сціпласці. У снежні 1918 года ў яго захварэў сям'я, і ён, старшыня ваенсовета, чакаў, якому фактычна належала ўся палітыка грамадзянскай і ваеннай улады ў губерні, адчуваў сябе вельмі цяжка, што вымушана працы ў гарадскім паліцэйным аддзеле чварць метра сухіх дрэў...

Яны адстойвалі заваевы кастрычніка

Гэта быў чалавек незвычайнай сціпласці. У снежні 1918 года ў яго захварэў сям'я, і ён, старшыня ваенсовета, чакаў, якому фактычна належала ўся палітыка грамадзянскай і ваеннай улады ў губерні, адчуваў сябе вельмі цяжка, што вымушана працы ў гарадскім паліцэйным аддзеле чварць метра сухіх дрэў...

Яны адстойвалі заваевы кастрычніка

Гэта быў чалавек незвычайнай сціпласці. У снежні 1918 года ў яго захварэў сям'я, і ён, старшыня ваенсовета, чакаў, якому фактычна належала ўся палітыка грамадзянскай і ваеннай улады ў губерні, адчуваў сябе вельмі цяжка, што вымушана працы ў гарадскім паліцэйным аддзеле чварць метра сухіх дрэў...

Яны адстойвалі заваевы кастрычніка

Гэта быў чалавек незвычайнай сціпласці. У снежні 1918 года ў яго захварэў сям'я, і ён, старшыня ваенсовета, чакаў, якому фактычна належала ўся палітыка грамадзянскай і ваеннай улады ў губерні, адчуваў сябе вельмі цяжка, што вымушана працы ў гарадскім паліцэйным аддзеле чварць метра сухіх дрэў...

Карыснае пачынанне

Вышлі з друку і наступілі ў продаж першыя кніжкі з серыі «Бібліятэчка беларускага нарыса і апавядання»: «Сэрца камуніста» Янкі Брыля, «Неспэдаванак» Шапа Пестрака, «Семнаццаці год» Івана Науменкі, «Выпадковы прыпынак» Яўгена Васіленкі, «Простыя людзі» Міхаіла Цяпкі і іншыя.

Скажам адразу: Дзяржаўнае выдавецтва БССР робіць вельмі важную і карысную справу, якая заслужыла ўсялякай пахвалы і падтрымкі.

Першыя ўражанні чытачоў выказваюцца сёння калі прылаўкаў кніжных магазінаў — раней, чым творы будуць прачытаны. Гэтыя ўражанні можна перадаць у некалькіх словах: «Вельмі разумна! Шкада толькі, што не здагадаліся раней». Нельга не далучыцца да думкі пакупнікоў. Сапраўды, вельмі разумна. Кожная кніжка называецца серыя — гэта невялікая брашура, прыгожа аформленая, з партрэтаў аўтара на вокладцы, аддрукаваная на добрай паперы і — што асабліва важна — зусім танная: трыццаць — п'яцьдзесят капеек кожная. Цяжка ўстрымацца ад спакусы набыць такую кніжку. А набудзе — атрымаеш вялікае задавальненне.

Не ставячы сабе за мэту паглыбляцца ў падрабязны аналіз, хочацца сказаць некалькі слоў аб першых кніжках «Бібліятэчкі». Першы за ўсё, задавальняе падбор твораў. Нарысы і апавяданні пераважаюць апошняга году, і тут апертыўнасць жанра падтрымана выдатна.

З вялікай цікавасцю чытаецца нарыс Я. Брыля «Сэрца камуніста». Гэта хваляючы твор пра аднаго з адважных байцоў ленинскай Камуністычнай партыі, былога члена КПЗВ, удзельніка падпольнай барацьбы супраць псеўдучыні, а затым бастаршана народнага месціца ў гадзі намякка-фашысцкай акупацыі Шапа Пестрака. Перад намі — цэлы жыццёвы шлях чалавека з народа, які лепшыя свае гадзі прысвяціў «самаму важнаму ў свеце» — барацьбе за вызваленне чалавецтва і сёння знаходзіцца ў бязьматэрыяльнай будучыні камунізму. Ні арышты, ні змрочныя казематы, ні базілісканы катанні і ў фашысцкіх засячэннях не аламілі жалезнай волі гэтага чалавека, не пакінулі яго веру ў пераможны зыход барацьбы. Узаўважыце старонкі геранічнага мінулага, твор выхоўвае ў чытача пачуццё патрыятызму і вернасці сваёму народу, вучыць нявысіліцца да прыгаворнага і цёмных сіл фашызму. Уласцівыя пісьменніку прастата і шчырасць, усхваляванасць інтанацыі, высокі грамадзянскі пафас, так званая чытачу на кіне «Ватны друг», вызначаны і новы дакументальны твор Я. Брыля.

Кніга апавяданняў П. Пестрака прысвечана ў асноўным людзям калгаснай вёскі. Стары кладоўшчык Іван Кляшчэвіч

(апавяданне «Як для скрыпкі струны...») падкупляе чытача сваёй добраасудленай і прынцыповаю, насыпаным гаспадарскім клопам аб грамадскім добры. Маладая дзяўка Алена Грачых (апавяданне «Неспэдаванак») увесіла жыццё і найвышэйшую асудло бацьку ў працы. У апавяданнях «Вярнуўся», «А гудок гудзе...», «Тамнічы календар» вырываюцца перажыты мінулага ў свядомасці чалавека.

Кніжка «Неспэдаванак» выяўляе адмысловую назіральнасць аўтара, добрае веданне жыцця і побыту простых людзей, умне пранікнёў у іх псіхалогію. Багата і каларытная мова пісьменніка.

Добрыя, светлыя думкі і пачуцці выкаікае новае кніжка апавяданняў Я. Васіленкі. Пісьменнік стварае жывыя, запамінальныя вобразы людзей вышародных, сціпых, а прыгожым і багатым духоўным светам. Нейкая асабліва чыстая і рамантычная прыўзнямасць характэрны для апавяданняў «Выпадковы прыпынак» і «Тэлеграма». Маральны і інтэлектуальны рост звычайнага савецкага чалавека, сцірае грані паміж працай фізічнай і разумай — выдатна з'ява нашай сацыялістычнай рэчаіснасці. Гэтай тэме прысвечана апавяданне Я. Васіленкі «Саме важнае адрыццё».

Цікавым, таленавітым працайкам выступае ў гэтай першай кніжцы Іван Науменка. Усе тры апавяданні зборніка напісаны на агульную тэму і пераносіць нас з недалёкае мінулае, галоў п'ятнаццаць гадоў калі беларускае асямліла ў ірме фашысцкіх захопнікаў. Тама — знаяма і блізка аўтару, удзельніку партызанскай барацьбы; гэта яго перажыты, яго малоднасць, праведзеная ў лясак Палесся. І, мабыць, таму апавяданні вылучаюцца такою непарадочнай шчырасцю, праўдзівасцю і пераканальнасцю. Мяккі задушевны лірызм, тонкі і дасціпны народны гумар, прыгожае, сакавітае мова — вось, бадай, тыя найбольш характэрныя добрыя якасці літаратурнага таленту І. Науменкі, развітаваны і ўдасканаленыя якія ён прабае сабе дарогу да сэрца шырокага кола чытачоў.

Гутарку аб серыі «Бібліятэчка беларускага нарыса і апавяданняў» хочацца скончыць тым, з чаго і пачалі, а імяна: Дзяржаўнае выдавецтва БССР распачало вельмі карысную і неабходную справу. Прысвечана саракавай гадзіне Вялікага Кастрычніка, «Бібліятэчка» не павінна спыніць сваё існаванне пасля сляўнай даты. Больш таго, хочацца дамацца і спазнацца, што яна не будзе абмежавана дзесяццю кніжкам і што нароўні з серыяй прозы выдавецтва прыступіць да выпуску такой-жа серыі вершаў і паэм. Было-б вельмі добра таксама, калі-б пры кожнай кніжцы давалася невялікая біяграфічная лавэтка.

НІЯ ГІЛЕВІЧ.

Купалаўскія дні ў Нітай

Шырокаму колу кітайскіх чытачоў добра вядома імя народнага паэта Беларусі Я. Купалы. Яшчэ ў 1954 годзе ў Нітай вялікім тыражом быў выданы зборнік яго вершаў «Жалейка».

14 ліпеня ў Доме культуры Пекінскага філіяла Таварыства кітайска-савецкага дружбы адбыўся юбілейны сход, прысвечаны 75-годдзю з дня нараджэння Я. Купалы.

На сходзе прысутнічалі рабочыя, дзеячы літаратуры і мастацтва, выкладчыкі, навушчыні і воіны Народна-вызваленчай арміі.

Кароткім уступным словам сход адкрыў аўтар прамоваў да кітайскага перакладу зборніка вершаў «Жалейка», намеснік генеральнага сакратара Цэнтральнага праўлення Таварыства кітайска-савецкага дружбы, член праўлення Саюза кітайскіх пісьменнікаў Гэ Вао-шэнь. З дакладам аб жыцці і творчасці Янкі Купалы выступіў перакладчык яго твораў Сунь Шэнь-у.

З чытаннем твораў народнага паэта Беларусі выступілі Лі Кан, Юй Дай-цінь і Юй Вэнь-чжу.

Удзельнікі сходу азнаёміліся з фотаматэрыяламі, якія расказваюць аб жыцці і творчасці паэта.

У заключэнне сходу быў прагледжаны кінофільм «Беларускі канцэрт».

І. КАШЧЭУ.

У гасцях ва ўкраінскім сяброў

Нядаўна па запрашэнню рэдакцыі вальнскай абласной газеты «Радзінскае Вальна» і літаратурнага аб'яднання ў Дунку выязджала група членаў брэсцкага літаб'яднання ў складзе А. Авеціна, М. Вянецка і М. Шаўля.

Брэсцкія маладыя літаратары наведалі культурныя ўстановы і гістарычныя месцы г. Дунка, а таксама прынялі ўдзел у літаратурным вечары, які адбыўся ў чытальнай зале абласной бібліятэкі.

Вечар адкрыў старшыня вальнскага літаб'яднання В. Сімаковіч.

Затым з дакладам аб савецкай беларускай літаратуры выступіла настаўніца брэсцкай сярэдняй школы № 1 М. Вянецкая.

На вечары з чытаннем сваіх твораў выступілі члены брэсцкага літаб'яднання А. Авецін і М. Шаўль, а таксама ўкраінскія маладыя пісьменнікі З. Лаўрычак, М. Салодчанка, В. Мах, І. Федзько і В. Сімаковіч.

На развітанне члены брэсцкага літаб'яднання запрасілі да сабе ў госці маладых пісьменнікаў Вальні.

НОВЫ БУДЫНАК

У раённым цэнтры Парычы ёсць памяшканне Дома культуры з кінатэатрам на 200 месца. Але яно не задавальняла поўнацю запатрабаваны мясцовых жыхароў і самадзейных артыстаў. Было вырашана пабудаваць новы будынак. Цяпер ідзе будаўніцтва прасторага Дома культуры з глядзельнай залай на 410 месца і пакоем для заняткаў гурткаў мастацкай самадзейнасці.

В. МІГАЙ.

ПІСЬМО У РЕДАКЦЫЮ

Выдумкі перакладчыка

Дзяржаўнае вучэбна-педагагічнае выдавецтва Міністэрства асветы БССР надала мне вышліца ў свет 100-тысячным тыражом кніжку Луі Бусенара «Капітан Сарай-галава».

У кнізе ўказаны прозвішчы рэдактара, мастацкага рэдактара, тэхрэдактара і карэктара. Аднаго толькі прозвішча не хапае — перакладчыка з французскай мовы. Аб ім сказана толькі на чацвёртай старонцы: «Гэтай і ўсе наступныя заўвагі зроблены перакладчыкам».

Прачытаўшы кніжку, пачынаеш разумець, чаму перакладчык жадаў застанца іконічна. Прыяздзем толькі некаторыя перлы перакладу.

На стар. 5 перакладчык тлумачыць слова «бюргер» як: «бюргер — бур — грамадзянін, г. зн. карэны бур». Перакладчык, гучыць у святую прастату, відаць, блытае першы склад «бур» са словам «бур», а другі «г» склад «гет» — разумее як «пан» або «грамадзянін». Але-ж усе школьнікі ведаюць, што слова «бюргер» проста азначае жыхара еўрапейскага сярэднявечнага горада.

На старонцы 78 перакладчык гаворыць, што пантон — гэта старое судно, якое ператворана ў плаваючую турму. Каментарый лішня!

Далей (на стар. 84): «Фальшт — тонкі, сіснутыя гукі жанчынападобнага гэмбру», у той час у гэтых лапцатых слоўніку гэты гэта слова глумачыцца так: «Гук самага высокага рэгістра, пераважна мужчынскага галасу».

Робіць перакладчык «акрышці» і ў тэхніцы. На старонцы 128 ён заявіў, што «капф» — гэта два цыліндрычныя валы ў сярэдняй частцы артылерыйскай гарматы». Між тым вядома, што капфа — гэта толькі частка рэй або вала, якая абнапірава на падшышнік.

Ёсць недакладнасці і ў звестках па гісторыі. На старонцы 30 ён сцвярджае, што ў пачатку вайны з бурмі Д.ж. Чэмберлен займаў пост міністра замежных спраў Англіі. У сапраўднасці гэтага ніколі не было. Д.ж. Чэмберлен на працягу ўсёй гэтай вайны быў міністрам калоній.

Многа «творчай» выдумкі ў перакладчыка, калі ён перакладае на рускую мову замежныя словы.

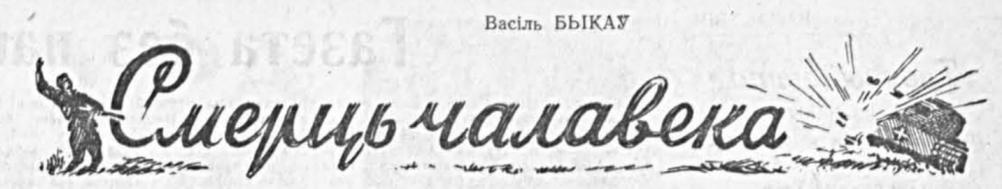
На старонцы 63 перакладчык гаворыць, што існуе племя лубноамерыканскіх індзейцаў, якое называецца сіўксам. Тут проста забавуна непісьменнасць перакладчыка і рэдактара. Справа ў тым, што па французскаму пішавіцца «сюр», дзе «х» не чытаецца і азначае мношчы лік словаў і ў.

А на старонцы 150 заўзяты перакладчык старанна і з зайдорнай дакладнасцю перакладае «Іль-дэ-Франс» (адна з правінцый Францыі да буржуазнай рэвалюцыі XVIII стагоддзя, гістарычнае ядро французскай дзяржавы) — словамі «востраў Францыі». Перакладчык такім чынам гэтак-жа недарэчна, як замест «Грэнландыя» пішаць «Зялёная краіна» або пераімянаваць Рэйн у руку Чыстую.

Можна было-б прывесці яшчэ мноства прыкладаў, але хіба гэтага недастаткова? Выдавецтву трэба было больш сур'езна аднесціся да выдання дзіўнай кнігі.

С. СТРАШУН.
Інжынер заводу «Ленінская кузня», г. Кіеў.

Дык вось, значыць, які канец твай, чалавечка...
Колькі думаў аб ім, разважаў, а такога ўжо не прабачуць.
А розум і думкі, перамагаючы смяротныя прадчуванні ў гэтыя апошнія хвіліны, упарта чапляліся за жыццё, за лёс барацьбы, з якой ужо назаўсёды выбыў баць.
«Дзе-ж рота? — думаў чалавек. — Дзе саборы?...»

Васіль БЫКАУ

АПАВЯДАННЕ

Чалавек быў у непрытомнасці. Боль ран і неадночы, страшэнныя пачвары безупынку катвалі яго знясіленае цела. Асабліва даляўся агулашны, правалівы крык, які адноўваў выхадзіць, нільны і поўны нечалавечай лютасці і жаху. Часам крык трохі слабей, адступалі кудысьці ўдалечыні, і тады наўкола ў дзікім карагодзе з'яўляліся нейкія агромністыя касыя паасекі — вострыя, нібы шкляныя аскляпкі. Чалавек апантана кідаўся праць, шукаючы ратунку, а біздаліны аскляпкі рэвалі і калолі цела вострымі крэмі, зноў з усіх бакоў нарастаў алазены крык.

Так працягвалася доўга. Чалавек то кідаўся ў непрытомнасці, ратуночыся ад пачвары, то зусім змаўраў пад цяжарам неспрытнага болю.

І раптам усё скончылася. Адапцелі кудысь страшыдлы, спыніўся крык, і ў пачэчанае цела паволі вярнулася жыццё. Рэальны свет, так далёка асунуты пакутамі, з'явіўся перад чалавекам ва ўсёй яго выразнасці, як пасля страшнага сну, які прыпыніўся раптоўным абуджэннем. Вярнулася амаль звычайная яснасць розуму, фізічны боль хоць і не ўняўся зусім, але ўжо не быў такі пекельны, і толькі прамежына слабасць, якой не адолець ні воляй, ні фізічным намаганнем. Мопна трымаў чалавек ў сваім палоне.

У тую-ж хвіліну, як чалавек адчуў сабе ў наваколным свеце, ён зразумеў, што гэта прыйшла смерць.

Чалавек ляжаў на спіне, амаль усё хаваўшыся ў буйнарослай лясной траве. Расплюшчыўшы вочы, ён убачыў над сабою павільяўшы вочы галіны маладых алашч, з камель да вяршынь густа прыбараны лісьцем. Ніжня лісты, буйныя і злізаны, ахоплены цішнёва, ужо хіліліся долу. Між імі ад лонуху і папарыці непрыкметна ўзняўся вачэрні поўзмок. Утары на алашчых вершнінах развіталіся блыскам ірэдзі касыя сонечныя промні. Дробныя далёкія лісточкі там краліся на лёгкім ветрыку, які то сціхаў зусім, то шкельня гойдаў самыя тоненькія галінкі.

Чалавек быў моцнага складу, шырокай касці, плячысты і каранасты. Акрываўдэная вайсковая гімнасцёрка з чырвонымі паліцамі, парваная ў некалькіх месцах, адкрывала шматкі нацельнай сарочкі, валасатыя грукі з слязіма падасхой крыві. Буйная выразная рыса скурналага твару сведчыла пра адкрытасці і мужнасці характару. Цяпер твар быў парафінавы, неаднаўраўнаважана белы пад густым чорным ішчэніем. Нядаўні баец нагадаў зраз вядзі, які толькі што выйшаў з сутарання. Вочы яго глыбока запалі пад касцёты лоб, і, як цень блізкай канчаны, навола іх бралася смяротная прадрыгата сін.

Чалавек вярнуў у распістанымі ў траве рукамі, спрабуючы ўзняць іх. Праваля з цяжкацю зрушылася з месца, а ў левай чалавек нечакана адчуў п'яжар, непудуладны яго сіле. Спакаля ён намаў па пад пальцамі нешта круглае і металічнае сцёбінае, намявелася для чаго сіснутая ў руца. Другім намаганнем ён усё-ж узяў руку і ўбачыў у ёй важную чорную «лімонку», зарэзаную і гатовую да дзеяння.

Апусціўшы руку з гранатай, ён падумаў, што трэба канчаць, пакуль ішчэ не затуманіўся розум. Паміраць марудна сярод цішні летяга вачера было да агіты прыкра яго некалі энергічнай, дзейнай натуры. Граната, што невядома як апынулася ў яго, прышлілася так дарэчы.

Дык вось, значыць, які канец твай, чалавечка...
Колькі думаў аб ім, разважаў, а такога ўжо не прабачуць.
А розум і думкі, перамагаючы смяротныя прадчуванні ў гэтыя апошнія хвіліны, упарта чапляліся за жыццё, за лёс барацьбы, з якой ужо назаўсёды выбыў баць.
«Дзе-ж рота? — думаў чалавек. — Дзе саборы?...»

АПАВЯДАННЕ

Іх было нямаго, нарта мала для таго, каб лічыцца ротаў.

У памяці ўзнавілася тое апошняе імгненне, за якім наступіў зрок і непрытомнасць.

...Граната ўдарыла ў танк так моцна, што, здавалася, не ўзварушыўся, магла праламаць браню. Гэта была апошняя еўрапейска-танкавая граната, і баец уклаў у ёй усю адрасці і ўсе сілы, якіх нямамо было ў яго. Ён не кінуўся ні праць, ні на азмля, толькі сілаў зубы да болю ў сківілах і сам сіснутася, гатовы і а кулакамі кінуцца насустрач ворагу.

Варуў быў моцны і, здаецца, зрабіў сваю справу. Баец паспеў яшчэ адчуць гэта, а потым здарылася нешта, што ўжо вырвала яго з жыцця.

Ветрык зноў ціхім молахам прагел па вяршыні, перабраў лісточкі і ненадоўга пазавіў іх спакою. У гэты час у цішні чыны сілы чалавека злявіў у лясным шуміе галухі, быццам з зямлі, гул. Спацатку незразумела было, з якога боку пачаўся ён, але раптам, на меры таго як ён мацней і шырэй, можна было выначыць, адкуль ён ідзе. Гул нарастаў, усё больш запаўняў сабою прастор і паступова ператваралася ў грукат.

Вочы чалавека акругліліся. У іх з'явіўся слабы блыск, які адбів наспарожаную ўвагу разам з намаганнем зразмець сэнс новай з'явы.

Чалавек з хвіліну ўдзудоўваўся, а грукат каціўся ўсё бліжэй. Ён не мог прыпомніць, ці далёка, але ведаў, што дзесяці пачоб павіна быць дарога, якую абараўдвала рота, Відаць, цяпер абараўдана яе не было каму, і фашысцкі танкі калонамі паўзлі на ўсход — усё далей па захопленай, растаптанай зямлі. Ён адчуў, як яго аслабелае сэрца пачынае мацней біцца.

Пачуўшы грукат на дарозе, чалавек забяўся нават на сваё блыслае і памкнуўся ўстаць. Калі-ж гэта не ўдалося, ён, уцяпіўшыся за куц папарыці, перавярнуўся на бок.

Неперадавальнае жаданне дзейнасці ўсё болей авалодала ім. У цяперашнім яго стане ён ніяк не адчуваў звычайнага вачэра страху. Ён толькі прагнуў сійсця з ворагам, каб як адмошціць яму за тысячы бей, за людскія смерці і за сваю зачэсную смерць.

Заканчэнне так узгаўралася ў ім, што чалавек, здаецца, адчуў, нібы прывыклаўся сілы, якой зусім не было хвіліну назад.

Чалавек захпінуў гранату ў кішчыню і марудна, перадаючы вочы ўсёабшчыму слабасці, прапігнуў упарта руку, каб ухапіцца за алашчых камель. У пальцах не было моцы ахапіць яго, і скручанае плячэрца слаба зачэпілася за галіну кару дрэва. Потым таксама марудна і няўпэнена-працігнуў ён да алашчых другую руку, яна была такая-ж слабая і дрэжала. Сутаргана торчаючыся, чалавек падцігнуў сваё ваякае цела, затым, узяўшыся з травы, перанёс рукі вышэй па ствалу, каб

устаць на ногі. Нятоўстае крохкае дрэўца разамшэта хістала вярханай, але трымаўся і, як магло, дапамагала чалавеку.

Грукат тым часам усё мацней. Ён ужо не толькі непачэсна панаваў у паветры, заглушыўшы ўсе іншыя гукі, але, здавалася, пранік у глыб зямлі, і тая дрэвіна ясна дрэжала. У чалавека ад слабасці таксама дрэжалі калені, а яму здавалася, нібы нагам перадацца ліхаманка зямлі.

У першы момант чалавек дель зноў не страціў прытомнасці. Галава неак агубіла роўнавагу, зрабілася важкай і ўвесь час хілілася ўніз. Паісьмы на алашчыне, чалавек хістаўся разам з дрэўцам, а ў вачы яго гойталіся лес, неба, хвалямі разыходзіліся чорна-барвовыя кругі. Не маючы надзейнай апоры ўтары, ён не мог трымаць стаць на зямлі — яна здавалася няшчэдрой, уціналася пад нагамі і ўдарана цягнула яго да сабе.

Пачакаўшы і крыху прызычаўшыся да новага стану, чалавек, усё ішчэ канчаткова не разлучаючыся з вяртавальнай алашчынай, зрабіў крок наперад. Таты дрэвы і светлыя пламы неба, што віліліся скрозь лісьце, нечакана хіснуліся ў бок, разам з імі гайданулася зямля, і чалавек раней, чым паспеў зразмець, што адбылося, зноў адчуў цілы, гаркаваты, прэты пах травы.

Няўдача не пакінула намеру чалавека. У яго ішчэ ставала сілы, а больш, чым сілы, было жаданне — жаганна дабрацца да дарогі. Чалавек і ў жыцці быў упарты, і цяпер, у апошнія хвіліны, упартасць гэтая ўдэсцярыла яго фізічныя здольнасці.

Прывычным рухам чалавек падцігнуў пад сабе нагу, скрозь траву прасунуў наперад руку і падаўся сам. Потым — другую нагу і другую руку. З рукава па працігнутай далоні нахутка сподз загудзі чырвоны струменчык. Але чалавек не вышэр руку.

Цяжка дыхаючы, ён упарта разгарнуў траву і пасунуў уперад цела. На травяністым шляху яго спалохана ўспыхвалі матылі, разбегаліся праць устрывожаныя жукі і казуркі, якіх было багата тут.

У густой сакавітай траве на краю прагаліны працігнутая рука чалавека раптам намацала протэ нечакана, і ён, далёкі ад страху, знячэку ўздыгнуўся. Перад ім, неак незвычайна закінуты галаву і ўзняўшы ўгору моцныя пашчмы, ляжаў мёртвы баец. Раскіданыя вакол галавы светлыя багатыя валасы пераблыталіся з травой, а незапалючаныя вочы застылі ў неадумным позіркам устайліся ў вачэрняе неба.

У чалавека тупым болям зашчаміла ўдзурку, калі ён пазнаў у забітым таго, хто дагэтуль камандаваў імі, вёў праць баі, патрымліваў іх у людях веру ў перамогу. Узняўшы з травы галаву, чалавек убачыў і астанце, што без слоў растлумачыла канец страшных падей на гэтай пай лясной прагаліне.

(Працяг на 4-й стар.)

Творчыя партрэты

Таленавіты архітэктар

Адным з архітэктараў, чыя творчыя прысвечаны стварэнню новага, сацыялістычнага Мінска, з'яўляецца Аляксандр Пятровіч Воінаў. З вялікім творчым удзелам працуе архітэктар над выкананнем гэтай заданні.

Увадзены на праект Воінава будыны Палаца піянераў, рэспубліканскай партыйнай школы, ЦК КПБ, гасцініцы «Беларусь», таксама як Дома ўраду, акруговага Дома афіцэраў, опернага тэатра архітэктара І. Ланбарда, істотна змянілі аблічча цэнтру Мінска. Гэтыя і іншыя будыні, якія былі ўзведзены яшчэ ў 30-х гадах (комплекс універсітэцкага і клінічнага гарадкоў, бібліятэка імя Леніна і інш.), арганічна ўвайшлі ў агульную сістэму рэканструкцыі пасляваеннага Мінска.

Воінаў прыехаў у Мінск у 1930 г. пасля сканчэння Маскоўскага вышэйшага мастацка-тэхнічнага інстытута. Сярод выкладчыкаў інстытута, якія зрабілі ўплыў на творчае фармаванне Воінава, былі вядомыя савецкія архітэктары А. Шчусеў, а таксама патрабавальны і вялікі майстра сваёй справы І. Голасуў.

На першых самастойных работах маладога архітэктара ляжыць адбітак стылю канструктывізму, які панаваў тады. Гэта адчуваецца на такіх работах Воінава, як павільён кінофікацыі на Усебеларускай сельска-

гаспадарчай выстаўцы ў Мінску ў 1930 г., і асабліва на праекце клуба, швейнікаў для Віцебска.

Аднак гэтак захопленне канструктывізмам было надолгім. Пабудаваны ў 1937—1938 гг. будыні рэспубліканскай партыйнай школы і гасцініцы «Беларусь» сведчылі, што Воінаў шукае ў сваёй творчасці новых шляхоў, больш выразнай архітэктурнай мовы.

Пініпаварочны будынак партшколы выходзіць сваім галоўным фасадом на вуліцу Карла Маркса і ўключаны ў лінейную забудову магістралі. Лаканічны і проты архітэктурны абраз абудавання.

У скульптурным вырашэнні інтэр'ера актываі валы былі скарыстаны матывы беларускага расліннага арнаменту. Гэты прыём — адна з асаблівасцей усёй наступнай творчай практыкі Воінава. Гэта атрыма ла сваё прымяненне і ў будынку гасцініцы «Беларусь».

Воінаў правільна ўлічыў важнае значэнне будынка, які стаіць на стыку двух важных магістральных горада — вуліцы Валадарскага і Кірава, і запрэктаваў гасцініцу, якая мае сіметрычнае агульнае вырашэнне.

Архітэктурна будынак партшколы і гасцініцы ў пластычным адносінах недастаткова выразны і з-за беднасці рэкаратывнага ўпрыгожвання робя-

хучыць суровае, чым строгае ўражанне.

Гэтыя работы Воінава, які пабудаваны прыблізна ў тыя-ж гадзі па яго творчы будынак гасцініцы ў Магілёве, з'явіліся нібы падрыхтоўчым этапам да наступнай, больш сталой творчай аўтара.

Этанай работай Воінава, вынікам больш глыбокага разумення ім задач савецкай архітэктурны з'явіўся будынак Палаца піянераў у Мінску, пабудаваны ў 1936 г. Праект палата быў распрацаваны Воінавым сумесна з другім беларускім архітэктарам В. Варахціным. Пры вырашэнні архітэктурна-мастацкага вобраза палата аўтарамі была ўпершыню прымянена класічная арнаментальная сістэма, і гэтым чынам ўсталявалася новая стаянка ў гісторыі беларускай архітэктурны.

Магутны шасцікалонны порцік пакрыўляе галоўны ўваход у тэатральна-дзіцячую частку палата і надае ўсяму будынку ўрачыстасць і імпаўзанасць.

У галы вайны палат быў вельмі разбураны. Праект аднаўлення тэатральнага корпуса палата быў распрацаваны Воінавым у саўтарстве з архітэктарам Л. Усанай і інжынерам В. Куліным.</

